

Dz.U.03.228.2255 - Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.04.35.305 - Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.04.64.593 – Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Dz.U.04.192.1963 – Ustawa z dnia 30 lipca 2004 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.05.64.565 – Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne
Dz.U.05.86.732 – Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej
Dz.U.05.164.1366 – Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw
Dz.U.05.267.2260 - Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.06.12.67 - Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.06.222.1630 - Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych
Dz.U.07.109.747 – Ustawa z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o podatku rolnym

USTAWA

z dnia 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych

(Dz. U. z dnia 30 grudnia 2003 r.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

~~2. Świadczenia rodzinne przysługują:~~

- ~~1) obywatelom polskim;~~
- ~~2) cudzoziemcom posiadającym obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego;~~
- 3) ~~eudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadającym status uchodźcy lub zezwolenie na osiedlenie się w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zamieszkują łącznie z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.~~

~~3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, jeżeli zamieszkują i przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 1 roku przed złożeniem wniosku oraz przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne.~~

~~3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 1 roku przed złożeniem wniosku oraz przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne.~~

(* wprowadzenie skreślenie)

2. Świadczenia rodzinne przysługują:
- 1) obywatelom polskim;
 - 2) cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694), zgody na pobyt tolerowany lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 2. Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a;
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dochodzie - oznacza to, po odliczeniu kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób:
 - a) ~~przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, zapłacone składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz zapłacone składki na ubezpieczenie zdrowotne;~~
 - a) przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - b) ~~deklarowany w oświadczeniu dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, pomniejszony o należny zryczałtowany podatek dochodowy i zapłacone składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne;~~
 - b) deklarowany w oświadczeniu dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, pomniejszony o należny zryczałtowany podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne,

- c) inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych:
- renty określone w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin,
 - renty wypłacone osobom represjonowanym i członkom ich rodzin, przyznane na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin,
 - świadczenia pieniężne oraz ryczałt energetyczny określone w przepisach o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych,
 - dodatek kombatancki, ryczałt energetyczny i dodatek kompensacyjny określone w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
 - świadczenie pieniężne określone w przepisach o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę Niemiecką lub Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich,
 - emerytury i renty otrzymywane przez osoby, które utraciły wzrok w wyniku działań wojennych w latach 1939-1945 lub eksplozji pozostałych po tej wojnie niewypałów i niewybuchów,
 - renty inwalidzkie z tytułu inwalidztwa wojennego, kwoty zaopatrzenia otrzymywane przez ofiary wojny oraz członków ich rodzin, renty wypadkowe osób, których inwalidztwo powstało w związku z przymusowym pobytem na robotach w III Rzeszy Niemieckiej w latach 1939-1945, otrzymywane z zagranicy,
 - zasiłki chorobowe określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych,
 - środki bezzwrotnej pomocy zagranicznej otrzymywane od rządów państw obcych, organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych instytucji finansowych, pochodzące ze środków bezzwrotnej pomocy przyznanych na podstawie jednostronnej deklaracji lub umów zawartych z tymi państwami, organizacjami lub instytucjami przez Radę Ministrów, właściwego ministra lub agencje rządowe, w tym również w przypadkach, gdy przekazanie tych środków jest dokonywane za pośrednictwem podmiotu upoważnionego do rozdzielania środków bezzwrotnej pomocy zagranicznej na rzecz podmiotów, którym służyć ma ta pomoc,
 - należności ze stosunku pracy lub z tytułu stypendium osób fizycznych mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przebywających czasowo za granicą - w wysokości odpowiadającej równowartości diet z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju ustalonych dla pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾),
 - należności pieniężne wypłacone policjantom, żołnierzom, celnikom i pracownikom jednostek wojskowych i jednostek policyjnych użytych poza granicami państwa w celu udziału w konflikcie zbrojnym lub wzmocnienia sił państwa albo państw sojuszniczych, misji pokojowej, akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom, a także należności pieniężne wypłacone żołnierzom, policjantom, celnikom i pracownikom pełniącym funkcje obserwatorów w misjach pokojowych organizacji międzynarodowych i sił wielonarodowych,
 - należności pieniężne ze stosunku służbowego otrzymywane w czasie służby kandydackiej przez funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Biura Ochrony Rządu, obliczone za okres, w którym osoby te uzyskały dochód,

- ~~— wynagrodzenia członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych z tytułu użytkowania przez spółdzielnię wniesionych wkładów gruntowych;~~
 - dochody członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej; (* wprowadzenie skreślenie)
 - dochody członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, pomniejszone o składki na ubezpieczenia społeczne,
 - alimenty na rzecz dzieci,
 - ~~— stypendia określone w przepisach o systemie oświaty, o szkolnictwie wyższym oraz w przepisach o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki;~~
 - stypendia określone w przepisach o systemie oświaty, o szkolnictwie wyższym oraz w przepisach o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także inne stypendia przyznawane uczniom lub studentom; (* wprowadzenie skreślenie)
 - stypendia określone w przepisach o systemie oświaty, przepisach Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w przepisach o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także inne stypendia przyznawane uczniom lub studentom,
 - kwoty diet nieopodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych, otrzymywane przez osoby wykonujące czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych i obywatelskich,
 - należności pieniężne otrzymywane z tytułu wynajmu pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych położonych na terenach wiejskich w gospodarstwie rolnym osobom przebywającym na wypoczynku oraz uzyskane z tytułu wyżywienia tych osób,
 - dodatki za tajne nauczanie określone w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966 i Nr 213, poz. 2081),
 - dochody uzyskane z działalności gospodarczej prowadzonej na podstawie zezwolenia na terenie specjalnej strefy ekonomicznej określonej w przepisach o specjalnych strefach ekonomicznych,
 - ekwiwalenty pieniężne za deputaty węglowe określone w przepisach o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe",
 - ekwiwalenty z tytułu prawa do bezpłatnego węgla określone w przepisach o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006,
 - świadczenia określone w przepisach o wykonywaniu mandatu posła i senatora,
 - dochody uzyskane z gospodarstwa rolnego,
 - dochody uzyskiwane za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, pomniejszone odpowiednio o zapłacone za granicą Rzeczypospolitej Polskiej: podatek dochodowy oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne
 - renty określone w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej
 - zaliczkę alimentacyjną określoną w przepisach o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej;
- 2) dochodzie rodziny - oznacza to przeciętny miesięczny dochód członków rodziny uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy;
- ~~3) dochodzie osoby uczącej się lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej — oznacza to jej przeciętny miesięczny dochód uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy;~~

- 3) dochodzie osoby uczącej się albo dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego - oznacza to przeciętny miesięczny dochód uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy;
- 4) dziecku - oznacza to dziecko własne, małżonka, przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, lub dziecko znajdujące się pod opieką prawną;
- ~~5) emeryturach i rentach — oznacza to emerytury i renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, w tym renty szkoleniowe określone w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o ubezpieczeniu społecznym rolników, o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, a także uposażenia w stanie spoczynku określone w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych, przepisach o prokuraturze oraz w przepisach o Sądzie Najwyższym, a także renty szkoleniowe i renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach;~~
- 5) emeryturach i rentach - oznacza to emerytury i renty inwalidzkie oraz renty z tytułu niezdolności do pracy, w tym renty szkoleniowe określone w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, o ubezpieczeniu społecznym rolników, o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, a także uposażenia w stanie spoczynku określone w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych, przepisach o prokuraturze oraz w przepisach o Sądzie Najwyższym, a także renty szkoleniowe i renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, renty z tytułu niezdolności do pracy określone w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach, a także renty określone w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej;
- 6) gospodarstwie rolnym - oznacza to gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym;
- ~~7) instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie — oznacza to dom pomocy społecznej, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, a także szkołę wojskową lub inną szkołę zapewniającą nieodpłatnie pełne utrzymanie, w tym wyżywienie, zakwaterowanie i umundurowanie;~~
- 7) instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie – oznacza to dom pomocy społecznej, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, szkołę wojskową lub inną szkołę, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;

- 8) koszyku żywnościowym - oznacza to asortyment artykułów spożywczych, określony wartościowo i ilościowo w badaniach prognozy wsparcia dochodowego rodzin, których spożycie jest niezbędne do prawidłowego rozwoju dziecka w określonym wieku;
- 9) niepełnosprawnym dziecku - oznacza to dziecko w wieku do ukończenia 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 10) okresie zasiłkowym - oznacza to okres od dnia 1 września do dnia 31 sierpnia następnego roku kalendarzowego, na jaki ustala się prawo do świadczeń rodzinnych;
- 11) organie właściwym - oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub otrzymującej świadczenie rodzinne;
- 12) osobach pozostających na utrzymaniu - oznacza to członków rodziny utrzymujących się z połączonych dochodów tych osób;
- ~~13) osobie uczącej się - oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów;~~
- ~~13) osobie uczącej się - oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub z zasądzeniem od rodziców na jej rzecz alimentów, jeżeli wyrok sądu orzekający alimenty został wydany przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę uczącą się; (* wprowadzenie skreślenie)~~
- 13) osobie uczącej się - oznacza to osobę pełnoletnią uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony;
- 14) opiekunie faktycznym dziecka - oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka;
- 15) pełnoletniej osobie niepełnosprawnej - oznacza to osobę pełnoletnią, legitymującą się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, a także osobę, która ukończyła 75 lat;
- 15a) przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - oznacza to rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Ur. WE L 149 z 5.07.1971, str. 2, z późn. zm.; Dz.Ur. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 35, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.Ur. WE L 74 z 27.03.1972, str. 1, z późn. zm.; Dz.Ur. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 83, z późn. zm.);
- ~~16) rodzinie - oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców, opiekuna prawnego dziecka, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia;~~
- ~~16) rodzinie - oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców, opiekuna prawnego dziecka, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne; (* wprowadzenie skreślenie)~~
- ~~16) rodzinie - oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców, dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne; do członków~~

~~rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego; (*wprowadzenie skreślenie)~~

16) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością rodzinie przysługuje świadczenie pielęgnacyjne; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko;

16a) rodzinie wielodzietnej - oznacza to rodzinę wychowującą troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego;

~~16) samotnym wychowywaniu dziecka – oznacza to wychowywanie dziecka przez pannę, kawalera, osobę pozostającą w separacji, orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, wdowę lub wdowca, jeżeli wspólnie nie wychowuje dziecka z ojcem lub matką dziecka;~~

~~17) osobie samotnie wychowującej dziecko – oznacza to pannę, kawalera, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, wdowę lub wdowca, jeżeli wspólnie nie wychowuje dziecka z ojcem lub matką dziecka; (wyrok TK z dnia 18 maja 2005)~~

17a) osobie samotnie wychowującej dziecko – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;

~~17) szkole – oznacza to szkołę podstawową, gimnazjum, szkołę ponadpodstawową i ponadgimnazjalną, a także specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz ośrodek umożliwiający dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;~~

18) szkole - oznacza to szkołę podstawową, gimnazjum, szkołę ponadpodstawową i ponadgimnazjalną oraz szkołę artystyczną, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania oraz ośrodek umożliwiający dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;

~~19) szkole wyższej – oznacza to szkołę wyższą w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, przepisów o wyższych szkołach zawodowych oraz o wyższym szkolnictwie wojskowym;~~

19) szkole wyższej – oznacza to uczelnię, w rozumieniu przepisów Prawo o szkolnictwie wyższym, a także kolegium nauczycielskie, nauczycielskie kolegium języków obcych oraz kolegium pracowników służb społecznych;

20) umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - oznacza to:

- a) niepełnosprawność w umiarkowanym stopniu w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- b) całkowitą niezdolność do pracy orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- c) posiadanie orzeczenia o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

21) znacznym stopniu niepełnosprawności - oznacza to:

- a) niepełnosprawność w stopniu znacznym w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- b) całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

- c) stałą albo długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji orzeczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w celu uzyskania świadczeń określonych w tych przepisach,
 - d) posiadanie orzeczenia o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- ~~22) zatrudnieniu lub innej pracy zarobkowej — oznacza to zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.~~
- 22) zatrudnieniu lub innej pracy zarobkowej - oznacza to wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych, a także prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej;
- 23) utracie dochodu - oznacza to utratę dochodu spowodowaną:
- a) uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego,
 - ~~b) utratą prawa do zasiłku dla bezrobotnych,~~
 - b) utratą prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych,
 - c) utratą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
 - ~~d) utratą emerytury lub renty,~~
 - ~~d) utratą emerytury, renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej,~~
 - d) utratą zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej, z wyjątkiem rent przyznanych rolnikom w związku z przekazaniem lub dzierżawą gospodarstwa rolnego,
 - ~~e) nieotrzymaniem — części — albo — całości — zasądzonych — świadczeń alimentacyjnych, (*wprowadzenie skreślenie)~~
 - f) wyrejestrowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej.
 - ~~g) wydzierżawieniem gospodarstwa rolnego na zasadach określonych w art. 5 ust. 8a;~~
- 24) uzyskaniu dochodu - oznacza to uzyskanie dochodu spowodowane:
- a) zakończeniem urlopu wychowawczego,
 - ~~b) uzyskaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych,~~
 - b) uzyskaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych,
 - c) uzyskaniem zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
 - ~~d) uzyskaniem emerytury lub renty,~~
 - ~~d) uzyskaniem emerytury, renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej,~~
 - d) uzyskaniem zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej, z wyjątkiem rent przyznanych rolnikom w związku z przekazaniem lub dzierżawą gospodarstwa rolnego,
 - ~~e) uzyskaniem całości lub części zasądzonych świadczeń alimentacyjnych; (*wprowadzenie skreślenie)~~
 - f) rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej.
 - ~~g) dzierżawą gospodarstwa rolnego na zasadach określonych w art. 5 ust. 8a ustawy.~~

Rozdział 2

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Art. 4. 1. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) osobie uczącej się.

Art. 5. 1. Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 504,00 zł.

2. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 583,00 zł.

~~3. W przypadku gdy dochód rodziny lub dochód osoby uczącej się przekracza kwoty, o których mowa w ust. 1 lub 2, o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie, na który jest ustalany, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.~~

~~3. W przypadku gdy dochód rodziny lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego, o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie, na który jest ustalany, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje. (*wprowadzenie skreślenie)~~

3. W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego, o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie, na który jest ustalany, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym zasiłek rodzinny nie przysługuje.

4. W przypadku utraty dochodu prawo do zasiłku rodzinnego ustala się na wniosek osoby, o której mowa w art. 4 ust. 2, na podstawie dochodu rodziny lub dochodu osoby uczącej się pomniejszonego o utracony dochód.

4a. W przypadku uzyskania przez członka rodziny, osobę uczącą się lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego dochodu, o którym mowa w art. 3 pkt 24, prawo do zasiłku rodzinnego ustala się na podstawie dochodu rodziny, osoby uczącej się lub dziecka powiększonego o uzyskany dochód.

~~5. W przypadku gdy członek rodziny przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie i ponosi opłatę za ten pobyt, od dochodu rodziny odejmuje się kwotę ponoszonej opłaty.~~

5. W przypadku gdy z dochodu rodziny ponoszona jest opłata za pobyt w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie członka rodziny, od dochodu rodziny odejmuje się tę opłatę. Ustalając dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie uwzględnia się członka rodziny przebywającego w tej instytucji.

~~6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, ustalając dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, uwzględnia się osobę przebywającą w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie.~~

7. W przypadku gdy członek rodziny przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie i nie ponosi opłaty za pobyt, ustalając dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, nie uwzględnia się osoby przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie.

~~8. W przypadku gdy rodzina lub osoba ucząca się utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 hektara przeliczeniowego odpowiada 50 % kwoty, o której mowa w ust. 1.~~

~~8. W przypadku gdy rodzina lub osoba ucząca się utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, przyjmuje się, że miesięczny dochód z 1 hektara przeliczeniowego ustala się w wysokości określonej w przepisach o pomocy społecznej.~~

8. W przypadku gdy rodzina lub osoba ucząca się utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, przyjmuje się, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z późn. zm.).

8a. Ustalając dochód rodziny uzyskany z gospodarstwa rolnego, do powierzchni gospodarstwa stanowiącego podstawę wymiaru podatku rolnego wlicza się obszary rolne oddane w dzierżawę z wyjątkiem:

- 1) oddanej w dzierżawę, na podstawie umowy dzierżawy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, części lub całości znajdującego się w posiadaniu rodziny gospodarstwa rolnego;
- 2) gospodarstwa rolnego wniesionego do użytkowania przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną;
- 3) gospodarstwa rolnego oddanego w dzierżawę w związku z pobieraniem renty określonej w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

8b. Ustalając dochód rodziny uzyskany przez dzierżawcę gospodarstwa rolnego oddanego w dzierżawę na zasadach, o których mowa w ust. 8a, dochód uzyskany z gospodarstwa rolnego pomniejsza się o zapłacony czynsz z tytułu dzierżawy.

8c. Ustalając dochód rodziny uzyskany z wydzierżawionego od Agencji Nieruchomości Rolnych gospodarstwa rolnego, dochód z gospodarstwa rolnego pomniejsza się o zapłacony czynsz z tytułu dzierżawy.

9. W przypadku gdy rodzina lub osoba ucząca się utrzymuje się z gospodarstwa rolnego oraz uzyskuje pozarolnicze dochody, dochody te sumuje się.

~~10. W przypadku osób rozliczających się z podatku na podstawie ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930, z późn. zm.²⁾) dochód deklarowany w oświadczeniu, o którym mowa w art. 23 ust. 4 pkt 3 lit. a, nie może być niższy od kwoty odpowiadającej sześciokrotności sumy należnego zryczałtowanego podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne. (wyrok TK z dnia 15 listopada 2005)~~

11. W przypadku gdy prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego, ustalając dochód uwzględnia się tylko dochód dziecka.

~~Art. 6. 1. Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, do ukończenia przez dziecko:~~

- ~~1) 18 roku życia lub~~
- ~~2) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo~~
- ~~3) 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.~~

~~1. Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2, do ukończenia przez dziecko:~~

- ~~1) 18. roku życia lub~~
- ~~2) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo~~
- ~~3) 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.~~

~~1a. Zasiłek rodzinny przysługuje osobie uczącej się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24. roku życia.~~

~~2. Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:~~

- ~~1) 44,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;~~

- 2) 56,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 3) 65,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Art. 7. Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli dziecko:

- 1) przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w rodzinie zastępczej;
- 2) pozostaje w związku małżeńskim.

Art. 7. Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- 2) dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
- 3) osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;

~~4) dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;~~
(*wprowadzenie skreślenie)

4) pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;

~~5) osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, chyba że:~~

~~a) drugi z rodziców dziecka nie żyje,~~

~~b) ojciec dziecka jest nieznan,~~

~~c) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone.~~

5) osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:

a) rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,

b) ojciec dziecka jest nieznan,

c) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone,

d) sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka.

Art. 8. Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka;
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- 3) ~~samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;~~ (wyrok TK z dnia 18 maja 2005)
- 3a) samotnego wychowywania dziecka;
- ~~4) samotnego wychowywania dziecka;~~ (wyrok TK z dnia 18 maja 2005)
- 4a) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- 6) rozpoczęcia roku szkolnego;
- 7) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Art. 9. 1. Dodatek z tytułu urodzenia dziecka przysługuje matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka.

2. Dodatek przysługuje opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

~~3. Dodatek przysługuje jednorazowo, w wysokości 500,00 zł.~~

3. Dodatek przysługuje jednorazowo, w wysokości 1 000,00 zł.

4. W przypadku wystąpienia o przysposobienie więcej niż jednego dziecka lub urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu dodatek przysługuje na każde dziecko.

~~5. W przypadku zbiegu prawa do dodatku z prawem do świadczenia z tytułu urodzenia dziecka finansowanego z budżetu państwa przysługuje jedno świadczenie wybrane przez osobę, o której mowa w ust. 1 lub 2.~~

Art. 10. 1. Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli dziecko pozostaje pod jego faktyczną opieką, uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

- 1) 24 miesięcy kalendarzowych;
- 2) 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu;
- 3) 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2. Dodatek przysługuje w wysokości 400,00 zł miesięcznie.

3. Dodatek przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 dodatku miesięcznego za każdy dzień. Kwotę dodatku przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

4. W przypadku równoczesnego korzystania z urlopu wychowawczego przez oboje rodziców lub opiekunów prawnych dziecka przysługuje jeden dodatek.

5. Dodatek nie przysługuje osobie, o której mowa w ust. 1, jeżeli:

- ~~1) ma ustalone prawo do renty socjalnej, emerytury lub renty;~~
 - ~~2) bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego pozostawała w zatrudnieniu przez okres krótszy niż 6 miesięcy;~~
 - 2) bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego pozostawała w stosunku pracy przez okres krótszy niż 6 miesięcy;
 - 3) podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
 - ~~4) dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu albo w żłobku, przedszkolu lub innej instytucji zapewniającej dzienną opiekę lub w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;~~
 - ~~4) dziecko przebywa w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, w żłobku albo w przedszkolu, z wyjątkiem:~~
 - a) dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności przebywającego w żłobku albo w przedszkolu z powodów terapeutycznych;
 - b) dziecka przebywającego w zakładzie opieki zdrowotnej, z wyjątkiem zakładów, o których mowa w art. 3 pkt 7,
- oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;
(*wprowadzenie skreślenie)
- 4) dziecko zostało umieszczone w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki, w żłobku albo w przedszkolu, z wyjątkiem:
 - a) dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności przebywającego w żłobku albo w przedszkolu z powodów terapeutycznych,
 - b) dziecka przebywającego w zakładzie opieki zdrowotnej, z wyjątkiem zakładów, o których mowa w art. 3 pkt 7,
- oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;
- 5) w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego.

6. Obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego do okresu zatrudnienia wymaganego do nabycia prawa do dodatku zalicza się okres zatrudnienia na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

~~Art. 11. 1. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania przysługuje przez okres 3 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli dziecko pozostaje pod jego faktyczną opieką.~~

~~2. Dodatek przysługuje w wysokości 400,00 zł miesięcznie.~~

~~3. Dodatek przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 dodatku miesięcznego za każdy dzień. Kwotę dodatku przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.~~

~~4. W przypadku podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej prawo do wypłaty dodatku ulega zawieszeniu od dnia podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.~~

~~5. Przywrócenie prawa do wypłaty dodatku może nastąpić w razie utraty zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, o których mowa w ust. 4, jeżeli osoba ubiegająca się o dodatek:~~

- ~~-1) nie nabyła prawa do zasiłku dla bezrobotnych;~~
- ~~-2) wystąpiła z wnioskiem o przywrócenie prawa do dodatku nie później niż w terminie 14 dni od dnia ustania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;~~
- ~~-3) nie zrezygnowała z pracy lub utrata zatrudnienia nie nastąpiła z przyczyn leżących po stronie tej osoby.~~

~~6. Dodatek nie przysługuje osobie, jeżeli:~~

- ~~-1) wniosek o przyznanie dodatku złożyła po upływie 30 dni od dnia ustania prawa do zasiłku dla bezrobotnych;~~
- ~~-2) nie jest zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy;~~
- ~~-3) ma ustalone prawo do renty socjalnej, emerytury lub renty albo świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17. (wyrok TK z dnia 18 maja 2005)~~

Art. 11a. 1. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:

1) drugi z rodziców dziecka nie żyje;

2) ojciec dziecka jest nieznan;

3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone.

2. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Dodatek przysługuje w wysokości 170,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340,00 zł na wszystkie dzieci.

4. W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci.

5. W przypadku gdy dochód rodziny nie przekracza 50% kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, kwotę dodatku zwiększa się o 50,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 100,00 zł na wszystkie dzieci.

6. W przypadku wyboru dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, dodatek, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje na żadne dziecko w rodzinie.

7. Przepis ust. 5 obowiązuje do dnia 31 sierpnia 2006 r.

~~Art. 12. 1. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.~~

~~1. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:~~

~~1) drugi z rodziców dziecka nie żyje;~~

~~2) ojciec dziecka jest nieznany;~~

~~3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone.~~

~~2. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się.~~

~~2. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją. Przepisy ust. 1 pkt 2 i 3 stosuje się odpowiednio.~~

~~2a. Dodatek przysługuje również osobie pozostającej w związku małżeńskim, jeżeli małżonek jest pozbawiony władzy rodzicielskiej, jest ubezwłasnowolniony albo przebywa w areszcie albo w więzieniu powyżej 3 miesięcy i dzieci nie mają zasądzonych świadczeń alimentacyjnych od tej osoby.~~

~~3. Dodatek przysługuje w wysokości 170,00 zł na dziecko.~~

~~3. Dodatek przysługuje w wysokości 170,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340,00 zł na wszystkie dzieci.~~

~~4. W przypadku samotnego wychowywania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności dodatek przysługuje w wysokości 250,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż 750,00 zł miesięcznie dla rodziny.~~

~~4. W przypadku samotnego wychowywania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności dodatek przysługuje w wysokości 250,00 zł na dziecko. (* wprowadzenie skreślenie)~~

~~4. W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci.~~

~~5. Dodatek przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 dodatku miesięcznego za każdy dzień. Należną kwotę dodatku zaokrągla się do 10 groszy w górę.~~

~~5. W przypadku gdy dochód rodziny nie przekracza 50 % kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, kwotę dodatku zwiększa się o 50,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 100,00 zł na wszystkie dzieci.~~

~~6. W przypadku zbiegu prawa do dodatku, o którym mowa w ust. 1, z prawem do dodatku, o którym mowa w art. 11, przysługuje prawo do jednego dodatku wybranego przez osobę, o której mowa w ust. 1 lub 2.~~

~~6. W przypadku wyboru dodatku, o którym mowa w art. 11, dodatek nie przysługuje na żadne dziecko w rodzinie.~~

~~7. Dodatek nie przysługuje, jeżeli dziecko lub osoba ucząca się ma ustalone prawo do renty socjalnej lub renty. (wyrok TK z dnia 18 maja 2005)~~

Art. 12a. 1. Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

2. Dodatek przysługuje w wysokości 50,00 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego.

Art. 13. 1. Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:

1) do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;

- 2) powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.
 2. Dodatek przysługuje miesięcznie w wysokości:
 - 1) 50,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
 - 2) 70,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Art. 14. 1. Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego.

1a. Dodatek przysługuje również na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne.

~~2. Dodatek wypłaca się jeden raz w roku, we wrześniu, w wysokości 90,00 zł na dziecko.~~

~~2. Dodatek przysługuje raz w roku, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, w wysokości 90,00 zł na dziecko.~~

2. Dodatek przysługuje raz w roku, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego, w wysokości 100,00 zł na dziecko.

3. Wniosek o wypłatę dodatku składa się w terminie 4 miesięcy od dnia rozpoczęcia roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego.

4. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

~~**Art. 15.** 1. Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły.~~

~~2. Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki, od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.~~

~~3. Wysokość dodatku wynosi 80,00 zł miesięcznie na dziecko.~~

Art. 15. 1. Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka lub osobie uczącej się:

~~1) na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej w wysokości 80 zł miesięcznie na dziecko albo (* wprowadza skreśla)~~

~~1) na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej, a także gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności w wysokości 80 zł miesięcznie na dziecko albo (* wprowadza skreśla)~~

~~2) na pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem dziecku możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej w wysokości 40 zł miesięcznie na dziecko. (* wprowadza skreśla)~~

1) w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności - w wysokości 80 zł miesięcznie na dziecko albo

2) w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej - w wysokości 40 zł miesięcznie na dziecko.

2. Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Art. 15a. Rada gminy w drodze uchwały może podnieść kwoty dodatków do zasiłku rodzinnego, o których mowa w art. 9-15. Podwyższenie kwot dodatków finansowane jest ze środków własnych gminy.

Rozdział 2a

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Art. 15b. 1. Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę w wysokości 1000 zł na jedno dziecko.

~~2. Zapomoga, o której mowa w ust. 1 przysługuje ojcu lub matce albo opiekunowi prawnemu niezależnie od ich dochodów. (* wprowadza skreśla)~~

~~3. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 3 miesięcy od dnia narodzin. Wniosek złożony po terminie właściwy organ pozostawia bez rozpoznania. (* wprowadza skreśla)~~

2. Jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka – niezależnie od wysokości dochodów.

3. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

Art. 15c. Do świadczenia rodzinnego określonego w niniejszym rozdziale nie stosuje się przepisów art. 23 ust. 3-5.

Rozdział 3

Świadczenia opiekuńcze

Art. 16. 1. Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

2. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- 1) niepełnosprawnemu dziecku;
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) osobie, która ukończyła 75 lat.

3. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

~~4. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 142,00 zł miesięcznie.~~

4. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 144,00 zł miesięcznie.

~~5. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej, chyba że przebywa poza instytucją zapewniającą całodobowe utrzymanie powyżej 14 dni w miesiącu.~~

5. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w rodzinie zastępczej lub w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt osoby i udzielane przez tę

~~instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia. (* wprowadza skreśla)~~

5. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia.

6. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

~~**Art. 17. 1.** Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.~~

~~1. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.⁹⁾), albo o znacznym stopniu niepełnosprawności. (* wprowadza skreśla)~~

1. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem przysługuje matce lub ojcu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego.

2. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 2. Przepisy art. 5 ust. 3-10 stosuje się odpowiednio.

3. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 420,00 zł miesięcznie.

4. Świadczenie pielęgnacyjne przysługujące za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 świadczenia pielęgnacyjnego za każdy dzień. Należną kwotę świadczenia zaokrągla się do 10 groszy w górę.

~~5. Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:~~

~~-1) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;~~

~~-2) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty socjalnej, emerytury lub renty;~~

~~-3) dziecko wymagające opieki przebywa, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu;~~

~~-4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko.~~

5. Świadczenia pielęgnacyjne nie przysługują, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;

2) osoba wymagająca opieki:

a) pozostaje w związku małżeńskim,

b) została umieszczona w rodzinie zastępczej albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce

- zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej; (*wprowadzenie skreślenie)
- b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- 3) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
- 4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie.

~~Art. 17a. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu wierzyciela informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wypłacane jej świadczenia rodzinne lub wydatkują je niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy wierzyciela może przekazywać należną osobie zaliczkę w całości lub w części w formie rzeczowej.~~

Art. 17a. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu wierzyciela informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wypłacane jej świadczenia rodzinne lub wydatkują je niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy wierzyciela może przekazywać należne osobie świadczenia rodzinne w całości lub w części w formie rzeczowej. (*wprowadzenie skreślenie)

Art. 17a. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej przekazał organowi właściwemu informację, że osoba uprawniona lub jej przedstawiciel marnotrawią wypłacane jej świadczenia rodzinne lub wydatkują je niezgodnie z przeznaczeniem, organ właściwy przekazuje należne osobie świadczenia rodzinne w całości lub w części w formie rzeczowej.

Rozdział 4

Zasady weryfikacji świadczeń rodzinnych

Art. 18. 1. Kwoty, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, oraz wysokości świadczeń rodzinnych podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Datę pierwszej weryfikacji ustala się na dzień 1 września 2006 r.

2. Próg wsparcia dochodowego rodzin bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania prognozy wsparcia dochodowego rodzin, w tym grupy wydatków i ich zakres, źródła danych, okres, z jakiego przyjmuje się wysokość cen towarów i usług, uwzględniając poziom wydatków gospodarstw domowych z II kwintyla rozkładu dochodów.

Art. 19. 1. W roku, w którym przeprowadza się weryfikację, o której mowa w art. 18 ust. 1, Rada Ministrów, do dnia 15 maja, przedstawia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych:

- 1) propozycje wysokości kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2;
- 2) propozycje wysokości świadczeń rodzinnych;
- 3) wyniki badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin;

- 4) informację o realizacji świadczeń rodzinnych za okres od poprzedniej weryfikacji, w tym liczbę osób otrzymujących świadczenia rodzinne oraz wydatki na ten cel w poszczególnych latach;
- 5) informację o sytuacji dochodowej rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu.

2. Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych, po otrzymaniu propozycji i informacji Rady Ministrów, uzgadnia wysokość kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, oraz wysokość świadczeń rodzinnych, w terminie do dnia 15 czerwca danego roku kalendarzowego.

3. Wysokość zasiłku rodzinnego od dnia 1 września 2009 r. nie może być niższa niż 40 % wartości koszyka żywnościowego dla danej grupy wieku ustalonej w badaniach prognozy wsparcia dochodowego rodzin.

4. W przypadku gdy Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych nie uzgodni w terminie, o którym mowa w ust. 2, wysokości kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, oraz wysokości świadczeń rodzinnych, Rada Ministrów ustala kwoty, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, oraz wysokość świadczeń rodzinnych, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 lipca danego roku, na poziomie nie niższym niż wynika to z propozycji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.

5. Wysokość kwot, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, oraz wysokość świadczeń rodzinnych ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 lipca roku, w którym przeprowadza się weryfikację.

Rozdział 5

Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczeń rodzinnych

Art. 20. 1. Organ właściwy realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

2. Postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy.

~~3. Organ właściwy może upoważnić, w formie pisemnej, zastępcę lub pracownika urzędu do prowadzenia postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.~~

3. Organ właściwy może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej do prowadzenia postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

4. W przypadku upoważnienia kierownika ośrodka pomocy społecznej, w ośrodku tym tworzy się komórkę organizacyjną do realizacji świadczeń rodzinnych. Realizacja świadczeń rodzinnych nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Art. 21. 1. Samorząd województwa realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Do zadań tych należy:

- 1) pełnienie funkcji instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- 2) wydawanie decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych realizowanych w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

~~2. Marszałek województwa może, w formie pisemnej, upoważnić dyrektora, jego zastępcę lub innego pracownika regionalnego ośrodka polityki społecznej albo innego pracownika urzędu marszałkowskiego do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji świadczeń rodzinnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i wydawania w tych sprawach decyzji.~~

2. Marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne może, w formie pisemnej, upoważnić dyrektora, jego zastępcę lub innego pracownika regionalnego ośrodka polityki społecznej albo innego pracownika urzędu marszałkowskiego do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji świadczeń rodzinnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i wydawania w tych sprawach decyzji.

3. Świadczenia rodzinne przyznane decyzją wydaną przez marszałka województwa wypłaca organ właściwy.

Art. 22. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego jest władzą właściwą oraz instytucją łącznikową w zakresie świadczeń rodzinnych w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Art. 22a. 1. Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na terenie jej działania osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia ich dziecka.

2. Do zapomogi, o której mowa w ust. 1 nie stosuje się przepisów rozdziałów 4, 6 i 7.

3. Szczegółowe zasady udzielania zapomogi określa uchwała rady gminy.

4. W związku z urodzeniem się jednego dziecka, może być przyznana tylko jedna zapomoga.

5. Wypłaty zapomóg finansowane są ze środków własnych gminy.

Rozdział 6

Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych

Art. 23. 1. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

2. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby, o której mowa w ust. 1.

3. Wniosek powinien zawierać dane dotyczące:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczeń rodzinnych, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, numer NIP, a w razie gdy nie nadano tych numerów lub jednego z nich - serię i numer dowodu osobistego lub paszportu oraz w razie potrzeby nazwę organu rentowego wypłacającego emeryturę lub rentę, numer emerytury lub renty lub numer konta w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
- 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, stan cywilny.

4. Do wniosku należy dołączyć odpowiednio:

- 1) zaświadczenia o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych każdego członka rodziny, wydane przez właściwy urząd skarbowy, zawierające informacje o:
 - a) wysokości dochodu,
 - b) wysokości składek na ubezpieczenia społeczne odliczonych od dochodu,
 - c) wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne odliczonych od podatku,
 - d) wysokości należnego podatku;
- 2) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów;
- 3) oświadczenie o deklarowanych dochodach osiągniętych przez osoby podlegające przepisom o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne, zawierające w szczególności informacje o:
 - a) wysokości dochodu,

- b) wysokości należnych składek na ubezpieczenia społeczne,
 - c) wysokości należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne,
 - d) wysokości i formie opłacanego podatku dochodowego,
 - e) wysokości dochodu po odliczeniu należnych składek i podatku;
- 4) inne zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych, w tym:
- a) dokument stwierdzający wiek dziecka,
 - b) orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
 - c) prawomocny wyrok sądu rodzinnego stwierdzający przysposobienie lub zaświadczenie sądu rodzinnego lub ośrodka adopcyjno-opiekuńczego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
 - d) prawomocny wyrok sądu rodzinnego orzekający rozwód lub separację,
 - e) orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
 - f) zaświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły lub szkoły wyższej,
 - g) zaświadczenie z urzędu pracy o braku propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla osoby ubiegającej się o dodatek, o którym mowa w art. 11,
 - h) zaświadczenie pracodawcy o terminie urlopu wychowawczego i okresie, na jaki został udzielony, oraz o okresach zatrudnienia.

~~4a. W przypadku gdy w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne wystąpią wątpliwości dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 3 pkt 17, organ właściwy może przeprowadzić wywiad. (*wprowadzenie skreślenie)~~

4a. W przypadku gdy w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne wystąpią wątpliwości dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 3 pkt 17a, organ właściwy może przeprowadzić wywiad.

~~4b. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, kierownik ośrodka pomocy społecznej udostępnia organowi właściwemu aktualny rodzinny wywiad środowiskowy, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne. (*wprowadza skreśla)~~

~~4b. W przypadku, o którym mowa w ust. 4a, organ właściwy może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach, o których mowa w art. 3 pkt 17, jeśli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji. (*wprowadzenie skreślenie)~~

4b. W przypadku, o którym mowa w ust. 4a, organ właściwy może wystąpić do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie informacji o okolicznościach, o których mowa w art. 3 pkt 17a, jeżeli okoliczności te zostały ustalone w rodzinnym wywiadzie środowiskowym przeprowadzonym nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem otrzymania przez ośrodek pomocy społecznej wniosku o udzielenie informacji.

4c. Przepis ust. 4b stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy organ właściwy upoważnił do prowadzenia postępowania w sprawie świadczeń rodzinnych kierownika ośrodka pomocy społecznej lub inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych, wstrzymywania lub zawieszenia wypłaty tych świadczeń, a także sposób ustalania dochodu uprawniającego do świadczeń rodzinnych i wzory:

- 1) wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych,
- 2) zaświadczenia z urzędu skarbowego, o którym mowa w ust. 4 pkt 1,
- 3) oświadczeń o dochodach rodziny, w tym oświadczeń osób rozliczających się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, oraz innych oświadczeń i dowodów niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych,
- 4) wywiadu, o którym mowa w ust. 4a,
- 5) oświadczenia o dochodach członków rodziny uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym,

kierując się koniecznością zapewnienia stosownej dokumentacji niezbędnej do sprawniej realizacji świadczeń rodzinnych.

~~6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb homologacji systemów informatycznych stosowanych w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, w celu zapewnienia jednolitości stosowania prawa oraz spójności monitorowania świadczeń w zakresie objętym ustawą.~~

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, określi, w drodze rozporządzenia:

1) opis systemów teleinformatycznych stosowanych w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, zawierający strukturę systemu, wymaganą minimalną funkcjonalność systemu oraz zakres komunikacji między elementami struktury systemu, w tym zestawienie struktur dokumentów elektronicznych, formatów danych oraz protokołów komunikacyjnych i szyfrujących, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565),

2) wymagania standaryzujące w zakresie bezpieczeństwa, wydajności i rozwoju systemu,

3) sposób postępowania w zakresie stwierdzania zgodności oprogramowania z opisem systemu

- mając na uwadze zapewnienie spójności systemów teleinformatycznych stosowanych w urzędach administracji publicznej do realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, w szczególności w zakresie jednorodności zakresu i rodzaju danych, która umożliwi ich scalanie w zbiór centralny, a także zachowanie zgodności z minimalnymi wymogami i sposobem stwierdzania zgodności oprogramowania, określonymi na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

7. Urzędy administracji publicznej do realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych używają oprogramowania, które jest zgodne z wymaganiami określonymi przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w przepisach wydanych na podstawie ust. 6, i z jego zastosowaniem sporządzają sprawozdawczość, którą przekazują wojewodzie.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może utworzyć rejestr centralny obejmujący dane dotyczące osób pobierających świadczenia rodzinne oraz wartości udzielonych świadczeń, gromadzone na podstawie przepisów ustawy przez organy właściwe podczas realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, oraz może przetwarzać te dane na zasadach określonych w przepisach o ochronie danych osobowych. Organy właściwe przekazują dane do rejestru centralnego, wykorzystując oprogramowanie, o którym w mowa w ust. 7.

Art. 23a. 1. W przypadku gdy członek rodziny osoby uprawnionej do świadczeń rodzinnych przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wnioski wraz z dokumentami do marszałka województwa.

2. W przypadku wyjazdu członka rodziny do państwa, o którym mowa w ust. 1, po wydaniu przez organ właściwy decyzji przyznającej świadczenia rodzinne, organ właściwy występuje do marszałka województwa o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, marszałek województwa ustala, czy w przekazanej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

4. W przypadku gdy marszałek województwa w sytuacji, o której mowa w ust. 1, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wydaje decyzję zgodnie z art. 21.

5. W przypadku gdy marszałek województwa w sytuacji, o której mowa w ust. 2, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy uchyla decyzję przyznającą świadczenia rodzinne od dnia, w którym osoba stała się uprawniona do świadczeń rodzinnych w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, marszałek województwa wydaje decyzję w sprawie świadczeń rodzinnych zgodnie z art. 21 od dnia, w którym osoba stała się uprawniona do świadczeń rodzinnych w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

7. W przypadku gdy marszałek województwa ustali, że w sprawie nie mają zastosowania przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

1) przekazuje sprawę organowi właściwemu w celu ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych – w przypadku, o którym mowa w ust. 1;

2) informuje o tym fakcie organ właściwy – w przypadku, o którym mowa w ust. 2.

8. Organ właściwy w przypadku, o którym mowa w ust. 7 pkt 1, ustala prawo do świadczeń rodzinnych od miesiąca złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

9. Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne w sprawach, w których mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, podlegają dochodzeniu przez marszałka województwa. Przepis art. 30 stosuje się odpowiednio.

10. W przypadku potrącenia nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ze świadczeń wypłacanych zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przez państwo wymienione w ust. 1, marszałek województwa umarza w całości lub w części kwotę nienależnie pobranych świadczeń.

~~**Art. 24.** 1. Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na okres zasiłkowy, z wyjątkiem świadczeń, o których mowa w art. 9 i 14-16.~~

~~1. Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na okres zasiłkowy, z wyjątkiem świadczeń, o których mowa w art. 9, 14-16 i 15b.~~

~~2. Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do końca okresu zasiłkowego.~~

~~3. W przypadku ustalania prawa do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności osoby prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na okres zasiłkowy, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do świadczeń rodzinnych ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.~~

~~3. W przypadku ustalania prawa do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności osoby, prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na okres zasiłkowy, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do świadczeń rodzinnych ustala~~

się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż do końca okresu zasiłkowego.

~~3a. W przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, jeżeli osoba niepełnosprawna uzyska ponownie orzeczenie o niepełnosprawności lub odpowiednim stopniu niepełnosprawności stanowiące kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia.~~

3a. W przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, jeżeli osoba niepełnosprawna uzyska ponownie orzeczenie o niepełnosprawności lub odpowiednim stopniu niepełnosprawności stanowiące kontynuację poprzedniego orzeczenia, prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym osoba złożyła wniosek o kontynuację świadczenia rodzinnego.

3b. W przypadku, o którym mowa w ust. 3a, osoba do wniosku o świadczenie rodzinne uzależnione od niepełnosprawności dołącza zaświadczenie właściwej instytucji potwierdzające złożenie wniosku o ponowne ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

4. W przypadku ustalania prawa do zasiłku pielęgnacyjnego prawo ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

~~5. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują za wrzesień, jeżeli dziecko legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności po zakończeniu szkoły zostało przyjęte w tym samym roku kalendarzowym do szkoły wyższej. (* wprowadza skreśla)~~

5. Zasiłek rodzinny przysługuje za wrzesień, jeżeli dziecko lub osoba ucząca się legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności po ukończeniu nauki w szkole zostały przyjęte, w tym samym roku kalendarzowym, do szkoły wyższej.

~~**Art. 25. 1.** W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu wypłacającego świadczenia rodzinne.~~

~~1. W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny, uzyskania dochodu lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu wypłacającego świadczenia rodzinne.~~

2. W przypadku gdy w okresie zasiłkowym dziecko osiągnęło wiek powodujący przejście do następnej grupy wiekowej, zasiłek rodzinny wypłaca się w wysokości odpowiadającej nowej grupie wiekowej dziecka, od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła ta zmiana.

3. Osoby otrzymujące świadczenia rodzinne, instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielania, na żądanie organu właściwego, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych.

~~**Art. 25a. 1.** Osoba mająca ustalone na dany okres zasiłkowy prawo do świadczeń rodzinnych, z wyjątkiem zasiłku pielęgnacyjnego, przedkłada, w terminie do dnia 15 marca, oświadczenie o wysokości dochodów członków rodziny uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym.~~

~~2. Podmiot realizujący świadczenia rodzinne wstrzymuje, od najbliższego terminu płatności do końca okresu zasiłkowego ich wypłatę, jeżeli osoba nie złożyła oświadczenia albo dochód określony w oświadczeniu przekracza kwoty, o których mowa w art. 5 ustawy. Przepis art. 28 ust. 5 stosuje się odpowiednio.~~

~~3. W przypadku gdy osoba złożyła oświadczenie po terminie i spełnia warunki, o których mowa w art. 5, świadczenia rodzinne wypłaca się od miesiąca następującego po miesiącu, w którym wpłynęło oświadczenie.~~

~~4. W celu weryfikacji oświadczeń organ właściwy występuje, do dnia 30 czerwca każdego roku, do urzędu skarbowego o przekazanie zaświadczeń, o których mowa w art. 23 ust. 4 pkt 1, dotyczących dochodów osób otrzymujących świadczenia rodzinne. Wystąpienie organu właściwego oraz zaświadczenie urzędu skarbowego może mieć formę elektroniczną.~~

~~5. Urząd skarbowy przekazuje zaświadczenia nie później niż do dnia 31 lipca danego roku.~~

~~6. Organ właściwy nie wymaga od osób ubiegających się o świadczenia rodzinne zaświadczeń, o których mowa w art. 23 ust. 4 pkt 1, jeżeli urząd skarbowy przekazał je w trybie, o którym mowa w ust. 4 i 5.~~

Art. 26. 1. Świadczenia rodzinne wypłaca się najpóźniej do 15 dnia danego miesiąca.

2. W przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych po 5 dniu miesiąca świadczenia rodzinne za dany miesiąc wypłaca się najpóźniej do 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

3. Dodatek, o którym mowa w art. 9, wypłaca się do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia.

Art. 26. 1. Świadczenia rodzinne wypłaca się nie później niż do ostatniego dnia miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie rodzinne.

2. W przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych po 10 dniu miesiąca, świadczenia rodzinne za dany miesiąc wypłaca się najpóźniej do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

3. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 lipca, świadczenia rodzinne przysługujące za miesiąc wrzesień wypłaca się do dnia 30 września. (*wprowadzenie skreślenie)

3. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 lipca, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc wrzesień następuje do dnia 30 września.

4. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września, świadczenia rodzinne przysługujące za miesiąc wrzesień wypłaca się do dnia 31 października. (*wprowadzenie skreślenie)

4. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 30 września, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc wrzesień następuje do dnia 31 października.

5. Wniosek o dodatek, o którym mowa w art. 9, składa się do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia.

6. Podmiot realizujący świadczenia rodzinne jest obowiązany poinformować osoby ubiegające się o świadczenia rodzinne o terminach składania wniosków, o których mowa w ust. 3 i 4 oraz w art. 24, a także, w terminie do dnia 31 stycznia, o konieczności przedłożenia do dnia 15 marca oświadczenia o dochodzie członków rodziny za poprzedni rok kalendarzowy. (*wprowadzenie skreślenie)

6. Podmiot realizujący świadczenia rodzinne jest obowiązany poinformować osoby ubiegające się o świadczenia rodzinne o terminach składania wniosków, o których mowa w ust. 3 i 4 oraz w art. 24.

Art. 27. 1. W przypadku zbiegu prawa rodziców, opiekunów faktycznych dziecka lub opiekunów prawnych dziecka do świadczeń rodzinnych świadczenia te wypłaca się temu z rodziców, opiekunów faktycznych dziecka lub opiekunów prawnych dziecka, który pierwszy złożył wniosek.

2. Jeżeli dziecko nie pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z obojgiem rodziców, świadczenia rodzinne wypłaca się temu z rodziców, pod którego opieką dziecko się znajduje.

3. W przypadku zbiegu prawa do zasiłku rodzinnego z prawem do walutowego dodatku rodzinnego przysługującego pracownikom polskich placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych przysługuje prawo do jednego wybranego świadczenia.

~~**Art. 28.** 1. Wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, odmówiła udzielenia lub nie udzieliła, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych.~~

~~2. W przypadku udzielenia wyjaśnień, o których mowa w ust. 1, wypłaca się świadczenia rodzinne od miesiąca, w którym wpłynęły wyjaśnienia, do końca okresu zasiłkowego. Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanych świadczeń rodzinnych nie nastąpi do końca okresu zasiłkowego, prawo do świadczeń rodzinnych wygasa.~~

Art. 28. 1. Wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, odmówiła udzielenia lub nie udzieliła, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych.

2. W przypadku udzielenia wyjaśnień, o których mowa w ust. 1, wypłaca się świadczenia rodzinne od miesiąca, w którym wpłynęły wyjaśnienia, do końca okresu zasiłkowego, jeżeli osoba spełnia warunki określone w ustawie.

3. Wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba, o której mowa w art. 23 ust. 1, nie podejmuje świadczeń rodzinnych przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

4. W przypadku zgłoszenia się osoby po upływie trzech miesięcy wypłaca się jej świadczenia za cały okres wstrzymania, jeżeli osoba spełnia warunki określone w ustawie.

5. Jeżeli wznowienie wypłaty wstrzymanych świadczeń rodzinnych nie nastąpi do końca okresu zasiłkowego, prawo do świadczeń rodzinnych wygasa.

Art. 29. 1. Podmiot realizujący zadania w zakresie świadczeń rodzinnych może gromadzić i przetwarzać, w zakresie określonym w ustawie, dane osobowe osoby, o której mowa w art. 23 ust. 1, oraz członków jej rodziny.

2. Pracodawcy, właściwe jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ministrowi Sprawiedliwości, podmioty wypłacające uposażenie osobom w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia albo umowę o świadczenie usług, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, właściwe organy finansowe, organy emerytalne lub rentowe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej "Zakładem", Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz urzędy administracji rządowej i samorządowej są obowiązani wydawać zaświadczenia niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych. Wydawanie zaświadczeń jest wolne od opłat.

Art. 30. 1. Osoba, która pobrała nienależnie świadczenia rodzinne, jest obowiązana do ich zwrotu.

2. Za nienależnie pobrane świadczenia rodzinne uważa się:

- 1) świadczenia rodzinne wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych albo wstrzymanie wypłaty świadczeń rodzinnych w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca te świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia rodzinne przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą te świadczenia;
- 3) świadczenia rodzinne wypłacone w przypadku, o którym mowa w art. 23a ust. 5, za okres od dnia, w którym osoba stała się uprawniona do świadczeń rodzinnych w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, do dnia wydania decyzji o uchyleniu decyzji przyznającej świadczenia rodzinne.

2a. Za nienależnie pobrane świadczenia nie uznaje się kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych, które zostały zwrócone zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

~~3. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.~~

3. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym decyzja ustalająca te należności stała się ostateczna.

4. Bieg przedawnienia przerywa: odroczenie terminu płatności należności, rozłożenie spłaty należności na raty i każda inna czynność zmierzająca do ściągnięcia należności, jeżeli o czynności tej dłużnik został zawiadomiony.

5. Nie wydaje się decyzji o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, jeżeli od terminu ich pobrania upłynęło więcej niż 10 lat.

~~6. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ustalone prawomocną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń rodzinnych.~~

6. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń rodzinnych.

7. Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

~~8. Kwoty świadczeń rodzinnych, o których mowa w ust. 2, podlegają zwrotowi łącznie z ustawowymi odsetkami.~~

~~8. Kwoty świadczeń rodzinnych, o których mowa w ust. 2, podlegają zwrotowi łącznie z ustawowymi odsetkami. Odsetki naliczane są od dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń rodzinnych. (*wprowadzenie skreślenie)~~

8. Kwoty świadczeń rodzinnych, o których mowa w ust. 2, podlegają zwrotowi łącznie z ustawowymi odsetkami na podstawowy rachunek bankowy gminy. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym osoba przestała być uprawniona do świadczeń rodzinnych.

~~9. Organ właściwy, który wydał decyzję w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, może umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny.~~

9. Organ właściwy, który wydał decyzję w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, może umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych łącznie z odsetkami w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny.

Art. 31. Jeżeli odmowa przyznania świadczeń rodzinnych lub ustalenie ich wysokości były następstwem błędu podmiotu realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, wypłata świadczeń rodzinnych może nastąpić za 3 lata wstecz, licząc od dnia zawiadomienia o popełnieniu błędu lub dnia wydania decyzji prostującej błąd z urzędu.

~~Art. 32. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.³⁾).~~

~~Art. 32. 1. Organ właściwy może bez zgody strony zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do świadczeń rodzinnych, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych albo osoba nienależnie pobrała świadczenie rodzinne. (*wprowadzenie skreślenie)~~

~~1. Organ właściwy oraz marszałek województwa mogą bez zgody strony zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do świadczeń rodzinnych, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych, członek rodziny nabył prawo do świadczeń rodzinnych w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego albo osoba nienależnie pobrała świadczenie rodzinne.~~

~~1a. Zmiana decyzji na korzyść strony nie wymaga jej zgody.~~

~~2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.¹⁴⁾).~~

Rozdział 7

Finansowanie świadczeń rodzinnych

~~Art. 33. 1. Do finansowania świadczeń rodzinnych mają zastosowanie przepisy o finansach publicznych.~~

~~2. Świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.~~

~~2. Świadczenia rodzinne i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.~~

~~2a. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 2, wynoszą 3 % otrzymanej dotacji na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, nie mniej jednak niż 6.000 zł rocznie dla organu właściwego.~~

~~2b. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 2a.~~

~~3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:~~

- ~~1) tryb przekazywania środków finansowych na wypłaty świadczeń rodzinnych podmiotom, o których mowa w art. 48 i 49, uwzględniający etapy realizacji świadczeń rodzinnych przez właściwe organy i podmioty;~~
- ~~2) sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo finansowych o zadaniach zrealizowanych ze środków budżetu państwa, uwzględniając w szczególności terminy i sposoby ich przedstawiania oraz wzory tych sprawozdań.~~
- 2) sposób sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych o zadaniach z zakresu świadczeń rodzinnych zrealizowanych ze środków budżetu państwa oraz budżetów gmin, uwzględniając w szczególności terminy i sposoby ich przedstawiania oraz wzory tych sprawozdań.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 34. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 476:
 - a) w § 2 uchyla się pkt 3,
 - b) w § 5 w pkt 2 lit. c otrzymuje brzmienie:
 - "c) świadczenia w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,";
- 2) w art. 477⁸ w § 2:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - "1) o zasiłek chorobowy, wyrównawczy, opiekuńczy, macierzyński, porodowy, pogrzebowy, rodzinny oraz o dodatki do zasiłku rodzinnego,"
 - b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - "4) o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności,";
- 3) w art. 833 § 6 otrzymuje brzmienie:
 - "§ 6. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe i dla sierot zupełnych."

Art. 35. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2002 r. Nr 110, poz. 968, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 w § 1 pkt 12 otrzymuje brzmienie:
 - "12) kwoty otrzymane z tytułu zasiłku stałego wyrównawczego, pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych oraz pomocy dla uczących się i studiujących wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,";
- 2) w art. 10 § 4 otrzymuje brzmienie:
 - "§ 4. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe i dla sierot zupełnych."

Art. 36. W ustawie z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, z późn. zm.⁶⁾) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 4a wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.";
- 2) w ust. 5a wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.";
- 3) w ust. 7 wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.";
- 4) po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:
 - "7a. W przypadku osób ubiegających się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego za okres po 31 grudnia 2003 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w 2002 r. nie przekracza 612 zł."

Art. 37. W ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 4a otrzymuje brzmienie:
 - "Art. 4a. Przy ustalaniu prawa do zasiłku stałego wyrównawczego w składzie rodziny nie uwzględnia się dzieci wychowywanych w ramach rodziny zastępczej, a do dochodu rodziny nie wlicza się ich dochodów i pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 33g ust. 1-3, chyba że zasiłek ma być przyznany ze względu na te dzieci.";
- 2) w art. 11 pkt 1-2a otrzymują brzmienie:
 - "1) przyznawanie i wypłacanie zasiłku stałego wyrównawczego,
 - 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, specjalnych okresowych i macierzyńskich okresowych,
 - 2a) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osoby, o których mowa w art. 31b ust. 2 i 3,";

- 3) w art. 27:
- a) uchyla się ust. 1-3a i 5,
 - b) w ust. 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) wysokość zasiłku stałego wyrównawczego nie może być wyższa od kwoty 418 zł i niższa od kwoty 19 zł miesięcznie.";
- 4) uchyla się art. 30;
- 5) w art. 31:
- a) uchyla się ust. 4a-4g i 9,
 - b) ust. 10 otrzymuje brzmienie:
"10. Macierzyński zasiłek okresowy przysługuje osobom, o których mowa w ust. 6, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza dochodu na osobę w rodzinie określonego w art. 4 ust. 1.";
- 6) w art. 31b:
- a) uchyla się ust. 1,
 - b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
"2. Za osobę nieotrzymującą świadczenia pielęgnacyjnego zdolną do pracy, lecz niepozostającą w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośredniej, osobistej pielęgnacji i systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym, jeżeli dochód rodziny przekracza półtorakrotny dochód określony zgodnie z art. 4, a dziecko ma orzeczoną niepełnosprawność wraz ze wskazaniem, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.⁸⁾), ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, od kwoty świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, chyba że osoba ta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów lub otrzymuje emeryturę albo rentę, z zastrzeżeniem ust. 8.
3. Za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny lub wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, od kwoty świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, jeżeli dochód w rodzinie osoby opiekującej się nie przekracza półtorakrotnego dochodu określonego zgodnie z art. 4 i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów lub nie otrzymuje emerytury albo renty. Dotyczy to również osób, które w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostają na urlopie bezpłatnym.";
- c) w ust. 6:
- pkt 1 otrzymuje brzmienie:
"1) osoby, o których mowa w ust. 2, przez okres niezbędny do uzyskania 20-letniego w przypadku kobiet i 25-letniego w przypadku mężczyzn okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego), jednak nie dłużej niż przez 20 lat,";
 - uchyla się pkt 2,
- d) uchyla się ust. 7,
- e) ust. 9 otrzymuje brzmienie:
"9. Nie opłaca się składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, o której mowa w ust. 2 i 3, jeżeli w dniu złożenia wniosku o opłacanie składki osoba ta ma więcej niż 50 lat i nie ma okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat, oraz za osobę, która

legitymuje się tym okresem w wymiarze 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.";

- 7) w art. 35a w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) wysokość macierzyńskiego zasiłku okresowego,";
- 8) w art. 37 uchyla się ust. 5.

Art. 38. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9 uchyla się pkt 3;
- 2) art. 15 otrzymuje brzmienie:
"Art. 15. Z tytułu urodzenia dziecka, a także z tytułu przyjęcia dziecka w wieku do jednego roku na wychowanie, jeżeli w tym czasie został złożony wniosek o przysposobienie, ubezpieczonemu przysługuje zasiłek macierzyński w wysokości trzyipółkrotnej emerytury podstawowej. Jeżeli ubezpieczeniu podlegają oboje rodzice, zasiłek ten przysługuje im łącznie."

Art. 39. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.¹⁰⁾) w art. 21 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

- "8) świadczenia rodzinne wypłacone na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, dodatki rodzinne i pielęgnacyjne oraz zasiłki porodowe wypłacone na podstawie odrębnych przepisów,".

Art. 40. W ustawie z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.¹¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2:
 - a) w ust. 2a wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.",
 - b) w ust. 8 wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.",
 - c) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:
"8a. W przypadku osób ubiegających się o zasiłek rodzinny za okres po 31 grudnia 2003 r. zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w 2002 r. nie przekracza 548 zł.",
 - d) w ust. 9 wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.",
 - e) po ust. 9 dodaje się ust. 9a w brzmieniu:
"9a. W przypadku osób samotnie wychowujących dzieci oraz osób wychowujących dzieci uprawnione do zasiłku pielęgnacyjnego, ubiegających się o zasiłek rodzinny za okres po 31 grudnia 2003 r., zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w 2002 r. nie przekracza 612 zł.",
 - f) w ust. 10 po wyrazach "2001" dodaje się wyrazy "i 2002",
 - g) w ust. 11 wyrazy "ust. 8 i 9" zastępuje się wyrazami "ust. 8, 8a, 9 i 9a";
- 2) w art. 3 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
"3a. W przypadku ustalania prawa do zasiłku rodzinnego na podstawie dochodu uzyskanego w roku kalendarzowym 2001 albo 2002 do dochodu tego wlicza się otrzymywaną rentę socjalną przyznaną na podstawie przepisów o pomocy społecznej.";
- 3) w art. 13 w ust. 8a po wyrazach "W 2003 r." dodaje się wyrazy "i 2004 r.";
- 4) w art. 15a w ust. 4 wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.";
- 5) w art. 15b:
 - a) w ust. 1 po wyrazach "ust. 4" dodaje się wyrazy "i 4a",
 - b) w ust. 4 wyrazy "31 grudnia 2003 r." zastępuje się wyrazami "30 kwietnia 2004 r.",

- c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
 - "4a. W przypadku osób ubiegających się o zasiłek wychowawczy za okres po 31 grudnia 2003 r. zasiłek wychowawczy przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w 2002 r. nie przekracza 548 zł.",
- d) w ust. 5 po wyrazach "ust. 4" dodaje się wyrazy "i 4a".

Art. 41. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, z późn. zm.¹²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1 w pkt 2:
 - a) lit. j otrzymuje brzmienie:
 - "j) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego wyrównawczego,"
 - b) po lit. j dodaje się lit. k w brzmieniu:
 - "k) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;"
- 2) w art. 16 w ust. 10 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - "4) pobiera dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania przysługujący na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych.";
- 3) w art. 24 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
 - "4. Do okresu uprawniającego do zasiłku, od którego zależy wysokość i okres pobierania zasiłku, zalicza się również okresy pobierania, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, gwarantowanego zasiłku okresowego oraz okresy pobierania, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego młodocianych pracowników, okres zatrudnienia za granicą osoby, która przesiedliła się do kraju na warunkach repatriacji w rozumieniu przepisów o obywatelstwie polskim, oraz okresy urlopu bezpłatnego, udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych, a także okresy niewykonywania pracy przed dniem 8 czerwca 1968 r. stanowiące przerwę w zatrudnieniu spowodowaną opieką nad dzieckiem:
 - 1) w wieku do 4 lat - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie z okresami, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 2 - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
 - 2) na które, ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny, przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo do 3 lat na każde dziecko.";
- 4) w art. 53 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
 - "3) inne niż wymienione w pkt 1 i 2 osoby podlegające ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyjątkiem osób duchownych, osób pobierających, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania i osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, a także żołnierzy niezawodowych w służbie czynnej, osób odbywających zastępcze formy służby wojskowej, osób przebywających na urloпах wychowawczych oraz pobierających zasiłek macierzyński.".

Art. 42. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.¹³⁾) art. 209 otrzymuje brzmienie:

"Art. 209. § 1. Kto uporczywie uchyla się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu udzielającego odpowiedniego świadczenia rodzinnego.

§ 3. Jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenie rodzinne, ściganie odbywa się z urzędu."

Art. 43. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926, z późn. zm.¹⁴⁾) w art. 299 wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3 w pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

"9) wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast w zakresie prowadzonych postępowań o przyznanie świadczeń rodzinnych.";

2) § 4 otrzymuje brzmienie:

"§ 4. Informacje o numerach rachunków bankowych posiadanych przez podatników mogą być udostępniane:

1) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,

2) komornikom sądowym w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym,

3) wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast w zakresie prowadzonych postępowań o przyznanie świadczeń rodzinnych."

Art. 44. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.¹⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 2:

a) lit. a otrzymuje brzmienie:

"a) pracodawca - w stosunku do pracowników oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, w tym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym albo pobierania zasiłku macierzyńskiego, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca Zakład,"

b) lit. k otrzymuje brzmienie:

"k) ośrodek pomocy społecznej - w stosunku do osób nieotrzymujących świadczenia pielęgnacyjnego rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji lub nad ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,"

c) lit. m otrzymuje brzmienie:

"m) Zakład - w stosunku do osób podlegających ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, jeżeli zasiłki te wypłaca Zakład,"

d) po lit. u dodaje się lit. w w brzmieniu:

"w) wójt, burmistrz lub prezydent miasta - w stosunku do osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,";

- 2) w art. 6:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Zasady podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu osób nieotrzymujących świadczenia pielęgnacyjnego rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, za które składki opłaca ośrodek pomocy społecznej, regulują przepisy o pomocy społecznej.",
 - b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

"2a. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę, jednak nie dłużej niż przez 20 lat.

2b. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, jeżeli w terminie przyznania świadczenia pielęgnacyjnego miała ukończone 50 lat lub więcej i okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) krótszy niż 10 lat.";
- 3) w art. 16:
- a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

"6. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób nieotrzymujących świadczenia pielęgnacyjnego rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki i pielęgnacji lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem finansują w całości ośrodki pomocy społecznej.",
 - b) po ust. 6a dodaje się ust. 6b w brzmieniu:

"6b. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne finansuje w całości wójt, burmistrz lub prezydent miasta.";
- 4) w art. 18 ust. 5 i 5a otrzymują brzmienie:
- "5. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób nieotrzymujących świadczenia pielęgnacyjnego, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, rezygnujących z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym stałej opieki i pielęgnacji lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, oraz osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych stanowi kwota świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, z zastrzeżeniem ust. 9.
- 5a. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopie wychowawczym stanowi kwota świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, z zastrzeżeniem ust. 9.";
- 5) w art. 36 ust. 2a otrzymuje brzmienie:
- "2a. Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym lub pobierająca zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego jest obowiązana poinformować płatnika składek o ustaleniu prawa do emerytury i renty albo o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu niż przebywanie na urlopie wychowawczym.";

6) w art. 50 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

"9. Dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się bezpłatnie sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym, ośrodkom pomocy społecznej, powiatowym centrom pomocy rodzinie oraz Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, a także w zakresie niezbędnym do realizacji świadczeń rodzinnych wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.";

7) w art. 76:

a) w ust. 1 w pkt 6 uchyla się lit. a,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Należności z tytułu poniesionych kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 6, podlegają refundacji z budżetu państwa w części proporcjonalnej do liczby świadczeń finansowanych z tych źródeł."

Art. 45. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z późn. zm.¹⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 87 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

"4. Zasady, o której mowa w ust. 3, nie stosuje się, jeżeli zmniejszenie podstawy wymiaru składek poniżej najniższego wynagrodzenia nastąpiło na skutek pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłaconego na podstawie przepisów Kodeksu pracy, zasiłków i świadczenia rehabilitacyjnego z ubezpieczenia chorobowego lub z ubezpieczenia wypadkowego. Zasady tej nie stosuje się również, jeżeli podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe stanowiła kwotę zasiłku stałego z pomocy społecznej lub świadczenia pielęgnacyjnego określonego w przepisach o świadczeniach rodzinnych oraz do: pracowników, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1697), żołnierzy niezawodowych w służbie czynnej, ubezpieczonych odbywających zastępcze formy służby wojskowej, a także pozostających w służbie kandydackiej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej.";

2) w art. 139 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

"6) kwoty nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych lub pielęgnacyjnych oraz świadczeń rodzinnych w razie braku możliwości potrącenia z wypłacanych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych oraz świadczeń rodzinnych, wraz z odsetkami za zwłokę w ich spłacie,";

3) w art. 141 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Kwoty wolne od potrąceń i egzekucji ustala się dla emerytur i rent wraz ze wszystkimi wzrostami, zwiększeniami, dodatkami oraz innymi świadczeniami wypłacanymi wraz z emeryturą lub rentą na podstawie odrębnych przepisów, z wyłączeniem świadczeń rodzinnych oraz dodatku dla sierot zupełnych i dodatku pielęgnacyjnego.".

Art. 46. W ustawie z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391, z późn. zm.¹⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9:

a) w ust. 1:

– pkt 25 otrzymuje brzmienie:

"25) osoby pobierające zasiłek stały wyrównawczy z pomocy społecznej niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu,";

– po pkt 25 dodaje się pkt 25a w brzmieniu:

"25a) osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego

pobierania przyznane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;"

- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 - "2. Status członka rodziny osoby ubezpieczonej zwalnia z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 16-19, 23-25a, 26a i 29.";
- 2) w art. 11 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - "2) osobę, o której mowa w art. 7 ust. 1, stanowi kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;"
- 3) w art. 16 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:
 - "9a) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25a, obejmuje okres od dnia przyznania świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania do dnia utraty prawa do ich pobierania;"
- 4) w art. 17:
 - a) po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:
 - "11a. Osoby, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25a, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego wójt, burmistrz lub prezydent miasta."
 - b) ust. 14 otrzymuje brzmienie:
 - "14. Osoby, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 28, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego w imiennym raporcie miesięcznym kierowanym do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pracodawca albo rolnicza spółdzielnia produkcyjna."
 - c) uchyla się ust. 15;
- 5) w art. 22 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
 - "3. Podstawą wymiaru składki dla rolnika, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 30, oraz dla domowników, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 30, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych."
- 6) w art. 23:
 - a) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
 - "5. Podstawę wymiaru składek osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, stanowi kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych."
 - b) w ust. 9:
 - pkt 3 otrzymuje brzmienie:
 - "3) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 16-19, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;"
 - pkt 5-7 otrzymują brzmienie:
 - "5) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 23, jest kwota odpowiadająca wysokości pobieranego zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium, a w przypadku niepobierania przez bezrobotnego zasiłku lub stypendium - kwota odpowiadająca 40 % wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;
 - 6) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 24, jest kwota odpowiadająca wysokości zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, a w przypadku niepobierania zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego - kwota odpowiadająca 40 % wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;

- 7) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25, jest kwota odpowiadająca wysokości renty socjalnej lub zasiłku stałego wyrównawczego z pomocy społecznej;"
- po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:
 - "7a) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25a, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;"
- pkt 8-10 otrzymują brzmienie:
 - "8) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26, 26a i 27, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;
 - 9) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 28, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;
 - 10) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 29, jest kwota odpowiadająca kwocie faktycznie otrzymanych alimentów, nie wyższa jednak od wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych;"
- c) ust. 10 otrzymuje brzmienie:
 - "10. Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne dla osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. f i pkt 20, z wyłączeniem osób duchownych będących podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych lub zryczałtowanego podatku od przychodów osób duchownych, jest kwota odpowiadająca wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych.";
- 7) w art. 27 ust. 13 otrzymuje brzmienie:
 - "13. Za osobę korzystającą z urlopu wychowawczego składkę na ubezpieczenie zdrowotne oblicza pracodawca albo rolnicza spółdzielnia produkcyjna.";
- 8) w art. 28 w ust. 1 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:
 - "8a) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 25a, opłaca wójt, burmistrz lub prezydent miasta;"

Rozdział 9

Przepisy przejściowe i dostosowujące

~~Art. 47. 1. W okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 sierpnia 2005 r. wysokość miesięcznego zasiłku rodzinnego wynosi:~~

~~W okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 sierpnia 2006 r. wysokość miesięcznego zasiłku rodzinnego wynosi:~~

- 1) 43,00 zł na pierwsze i drugie dziecko;
- 2) 53,00 zł na trzecie dziecko;
- 3) 66,00 zł na czwarte i kolejne dziecko.

~~2. W okresie, o którym mowa w ust. 1, prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na podstawie dochodu uzyskanego przez rodzinę w roku kalendarzowym 2002.~~

2. W okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 sierpnia 2005 r. prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na podstawie dochodu uzyskanego przez rodzinę w roku kalendarzowym 2002.

Art. 48. 1. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłatę składa się odpowiednio do podmiotów, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i art. 49 ust. 1 pkt 2.

2. W okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 sierpnia 2005 r. świadczenia rodzinne przyznają i wypłacają:

- 1) zasiłek rodzinny, o którym mowa w art. 6, oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, o których mowa w art. 9-15, a także zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne - organ właściwy:
 - a) osobom bezrobotnym oraz osobom pobierającym zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne,
 - b) osobom, którym do dnia wejścia w życie ustawy zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne przyznawały i wypłacały ośrodki pomocy społecznej,
 - c) osobom ubiegającym się o dodatki, o których mowa w art. 10-12, lub o świadczenie pielęgnacyjne, o którym mowa w art. 17,
 - d) osobom zatrudnionym lub wykonującym pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej u pracodawcy zatrudniającego w dniu 31 marca 2004 r. nie więcej niż 4 pracowników,
 - e) osobom, którym są wypłacane za okres po ustaniu zatrudnienia zasiłki z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
 - f) posłom i senatorom,
 - g) osobom, którym po dniu wejścia w życie ustawy ustalone zostało prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej, renty socjalnej lub uposażenia rodzinnego;
 - 2) zasiłek rodzinny, o którym mowa w art. 6, oraz dodatki, o których mowa w art. 9 i 13-15, a także zasiłki pielęgnacyjne:
 - a) pracodawcy zatrudniający w dniu 31 marca 2004 r. co najmniej 5 pracowników - swoim pracownikom w czasie trwania ich zatrudnienia oraz osobom wykonującym pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej,
 - b) właściwe jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Ministrowi Sprawiedliwości - żołnierzom lub funkcjonariuszom tych służb,
 - c) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - osobom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników,
 - d) Zakład:
 - osobom ubezpieczonym innym niż wymienione w lit. a-c prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym oraz duchownym,
 - osobom, którym wypłacał emeryturę, rentę, rentę socjalną albo rentę rodzinną, do dnia wejścia w życie ustawy,
 - e) rolnicze spółdzielnie produkcyjne - członkom, jeżeli są obowiązane do wypłaty świadczeń rodzinnych pracownikom,
 - f) jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia, jeżeli są obowiązane do wypłaty świadczeń rodzinnych pracownikom,
 - g) właściwe organy emerytalne lub rentowe osobom, którym wypłacały emerytury, renty, renty rodzinne lub uposażenia rodzinne, do dnia wejścia w życie ustawy.
3. Podmioty realizujące zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i pkt 2 lit. b-d oraz g, świadczenia rodzinne przyznają w drodze decyzji administracyjnej.
4. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań z zakresu świadczeń rodzinnych podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i art. 49 ust. 1 pkt 2, wypłacają świadczenia rodzinne w dotychczasowych terminach wypłaty zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych.
5. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań z zakresu świadczeń rodzinnych zadania te są finansowane z budżetu państwa.

Art. 48a. W okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 grudnia 2004 r. koszty obsługi, o których mowa w art. 33 ust. 2, stanowią 2 % wydatków na świadczenia rodzinne.

Art. 48b. Świadczenia rodzinne przysługujące za maj 2004 r. wypłaca się nie później niż do dnia 15 czerwca 2004 r.

Art. 49. 1. W okresie od dnia 1 września 2005 r. do dnia 31 sierpnia 2006 r. świadczenia rodzinne przyznają i wypłacają:

1) zasiłek rodzinny, o którym mowa w art. 6, oraz dodatki, o których mowa w art. 9-15, a także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenie pielęgnacyjne - organ właściwy;

~~2) zasiłek rodzinny, o którym mowa w art. 6, oraz dodatki, o których mowa w art. 9 i 13-15, a także zasiłki pielęgnacyjne, pracodawcy zatrudniający w dniu 31 lipca 2005 r. co najmniej 20 pracowników - swoim pracownikom w czasie trwania ich zatrudnienia oraz osobom wykonującym pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej.~~

~~2. Przepis art. 48 ust. 5 stosuje się odpowiednio.~~

2) zasiłek rodzinny, o którym mowa w art. 6, oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, o których mowa w art. 9, 13 i 14, a także zasiłki pielęgnacyjne, pracodawcy zatrudniający w dniu 31 lipca 2005 r. co najmniej 20 pracowników - swoim pracownikom w czasie trwania ich zatrudnienia oraz osobom wykonującym pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej.

3. W przypadku ubiegania się o dodatek, o którym mowa w art. 15, świadczenia rodzinne wypłaca organ właściwy.

4. Świadczenia rodzinne przysługujące danej rodzinie wypłaca jeden podmiot realizujący te świadczenia.

Art. 49a. Organ właściwy, po dniu wejścia w życie ustawy, przyznaje i wypłaca świadczenia rodzinne osobie ubiegającej się o dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Przepisy art. 20 i 50 stosuje się odpowiednio.

Art. 50. 1. W przypadku zmiany podmiotu realizującego świadczenia rodzinne obowiązek poinformowania o tym fakcie osoby otrzymującej świadczenie spoczywa na podmiocie dotychczas je realizującym. Obowiązek ten dotyczy również podmiotów realizujących zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne lub wychowawcze do dnia wejścia w życie ustawy.

2. W przypadku gdy zmiana podmiotu realizującego świadczenia rodzinne następuje wskutek zmiany w sytuacji osoby otrzymującej świadczenie rodzinne, w szczególności gdy wiąże się ze zmianą miejsca zatrudnienia lub przejściem na emeryturę, rentę, uposażenie rodzinne lub rentę rodzinną, realizację świadczeń rodzinnych przejmuje organ właściwy.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, podmiot realizujący świadczenia rodzinne jest obowiązany do niezwłocznego przekazania organowi właściwemu posiadanej dokumentacji dotyczącej osoby otrzymującej świadczenia rodzinne. Podmiot realizujący świadczenia rodzinne pozostawia w swoich aktach poświadczony przez siebie za zgodność z oryginałem kopie dokumentów.

4. Osobie niewymienionej w art. 48 i 49 uprawnionej do świadczeń rodzinnych świadczenie przyznaje organ właściwy.

~~**Art. 51.** Upoważnia się ministra właściwego do spraw finansów publicznych do dokonania, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, przeniesienia między częściami, działami, rozdziałami i paragrafami zawartych w ustawie budżetowej na rok 2004 planowanych wydatków przeznaczonych na finansowanie:~~

~~Upoważnia się ministra właściwego do spraw finansów publicznych do dokonania, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, przeniesienia między częściami, działami, rozdziałami i paragrafami zawartych w ustawie budżetowej na rok 2004 planowanych wydatków przeznaczonych na finansowanie wraz z kosztami obsługi:~~

~~1) zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych przysługujących na podstawie przepisów o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych;~~

~~2) świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługujących na podstawie przepisów o funduszu alimentacyjnym;~~

- 3) zasiłków stałych, gwarantowanych zasiłków okresowych, jednorazowych zasiłków macierzyńskich przysługujących na podstawie przepisów o pomocy społecznej;
- 4) składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne.

Art. 51a. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, dokona przeniesienia między częściami i paragrafami zawartymi w ustawie budżetowej na rok 2005 i 2006 planowanych wydatków przeznaczonych na finansowanie świadczeń rodzinnych wraz z kosztami obsługi oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Art. 52. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych przez pracodawców, a także przez jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia, zalicza się na poczet należnych składek na ubezpieczenia społeczne, z wyjątkiem świadczeń, których wypłata została uznana, w drodze decyzji, za bezpodstawną.

Art. 53. 1. Osoba, której świadczenia rodzinne wypłaca pracodawca, rolnicza spółdzielnia produkcyjna lub jednostka, która zawarła umowę agencyjną lub umowę zlecenia, może wystąpić z wnioskiem do Zakładu o ustalenie prawa do tych świadczeń i o wydanie decyzji.

2. Z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych i o wydanie decyzji może wystąpić do Zakładu także pracodawca, rolnicza spółdzielnia produkcyjna lub kierownik jednostki, o której mowa w ust. 1.

Art. 54. 1. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych Zakład kontroluje pracodawców, rolnicze spółdzielnie produkcyjne oraz jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia, w zakresie prawidłowości prowadzonego postępowania w sprawie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych.

2. Do dnia przekazania organowi właściwemu realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych pracodawcy, rolnicze spółdzielnie produkcyjne lub jednostki, które zawarły umowę agencyjną lub umowę zlecenia, wypłacający świadczenia rodzinne są obowiązani do:

- 1) prowadzenia dokumentacji dotyczącej wypłat świadczeń rodzinnych;
- 2) występowania do oddziału Zakładu o ustalenie uprawnień w przypadkach wątpliwych;
- 3) okazywania lub przedstawiania do wglądu wszystkich dokumentów dotyczących wypłaty świadczeń rodzinnych - organom kontrolnym Zakładu oraz innym organom uprawnionym do kontroli oraz udzielania w tych sprawach niezbędnych wyjaśnień i informacji;
- 4) podejmowania lub wstrzymywania wypłaty na polecenie Zakładu.

3. Organ właściwy, Zakład, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz organy emerytalne lub rentowe realizujące świadczenia rodzinne są obowiązane do prowadzenia dokumentacji postępowania w sprawie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych.

Art. 55. 1. Do dnia przekazania organowi właściwemu zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych kontrola prawidłowości przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych należy do organu uprawnionego do wydania decyzji.

2. W razie powzięcia wątpliwości organ uprawniony do wydania decyzji może wezwać osobę, której przyznano świadczenia rodzinne, do złożenia dodatkowych wyjaśnień i udokumentowania dochodów.

3. Organ, który wydał decyzję w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, może umorzyć kwoty nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć ich termin płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb przekazywania przez Zakład, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, inne organy emerytalne lub rentowe oraz inne podmioty wydające decyzje w sprawie świadczeń rodzinnych dokumentacji dotyczącej nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz świadczeń rodzinnych. Przepisy rozporządzenia powinny zapewnić sprawne i płynne wprowadzenie w życie nowego systemu świadczeń rodzinnych.

Art. 56. 1. Do dnia przekazania organowi właściwemu zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych od decyzji oddziału Zakładu, Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz innego właściwego organu emerytalnego lub rentowego przysługuje odwołanie w terminie i na zasadach przewidzianych dla świadczeń z ubezpieczenia społecznego, określonych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego.

2. Do dnia przekazania organowi właściwemu zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych od decyzji jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ministrowi Sprawiedliwości następuje w trybie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 56a. 1. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka przysługuje na dziecko urodzone w okresie od dnia 1 kwietnia 2004 r. do dnia 30 kwietnia 2004 r., jeżeli rodzina spełnia warunki określone w ustawie.

2. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka nie przysługuje, jeżeli przed dniem 1 maja 2004 r. został na dziecko przyznany jednorazowy zasiłek macierzyński, przysługujący na podstawie przepisów o pomocy społecznej lub jednorazowy zasiłek z tytułu urodzenia dziecka przysługujący na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

3. Osoba ubiegająca się o dodatek, o którym mowa w ust. 1, do wniosku o zasiłek rodzinny dołącza zaświadczenie kierownika ośrodka pomocy społecznej, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania, stwierdzające, że jednorazowy zasiłek macierzyński nie został przyznany lub zaświadczenie właściwego oddziału Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdzające, że jednorazowy zasiłek z tytułu urodzenia dziecka nie został przyznany.

4. Dodatek wypłaca się do dnia 31 sierpnia 2005 r.

Art. 57. Osoba uprawniona do dnia wejścia w życie ustawy do zasiłku pielęgnacyjnego zachowuje do niego prawo, jeżeli niepełnosprawność ~~w stopniu umiarkowanym~~ powstała w wieku uprawniającym tę osobę do zasiłku rodzinnego przysługującego na dziecko.

Art. 58. 1. Osoba otrzymująca zasiłek stały na podstawie przepisów o pomocy społecznej do dnia wejścia w życie ustawy w związku z pielęgnacją dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.¹⁸⁾), nabywa prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17, do dnia 31 sierpnia 2005 r., jeżeli spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach.

2. Osoba opiekująca się dzieckiem, o której mowa w ust. 1, jeżeli przed dniem 1 września 2005 r. ukończyła 50 lat, nabywa prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17, jeżeli spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach.

3. Osoba zdolna do pracy, lecz niepozostająca w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności wraz ze wskazaniami, o których mowa w art.

6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za które ośrodek pomocy społecznej opłacał składkę na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., nabywa prawo do emerytury bez względu na wiek, jeżeli w dniu 1 stycznia 1999 r. ukończyła co najmniej 45 lat i ma okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący co najmniej 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn. Wysokość emerytury dla tej osoby ustala się według zasad przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dla osób ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Art. 59. 1. Osoba samotnie wychowująca dziecko oraz osoba wychowująca troje lub więcej dzieci otrzymująca do dnia wejścia w życie ustawy podwyższony zasiłek wychowawczy nabywa prawo do dodatku, o którym mowa w art. 10, na dziecko, na które korzystała z urlopu wychowawczego do dnia wejścia w życie ustawy, w wysokości 505,80 zł, jeżeli spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach.

1a. Osoba samotnie wychowująca dziecko otrzymująca do dnia wejścia w życie ustawy zasiłek wychowawczy, uprawniona do 36-miesięcznego okresu pobierania tego zasiłku, nabywa prawo do dodatku, o którym mowa w art. 10, na dziecko, na które korzystała z urlopu wychowawczego do dnia wejścia w życie ustawy, przez okres 36 miesięcy, jeżeli spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

~~2. Osoba otrzymująca do dnia wejścia w życie ustawy zasiłek wychowawczy, jeżeli pozostawała w zatrudnieniu bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego przez okres krótszy niż 6 miesięcy, nabywa prawo do dodatku, o którym mowa w art. 10, jeżeli spełnia warunki określone w dotychczasowych przepisach.~~

2. Osoba otrzymująca do dnia 30 kwietnia 2004 r. zasiłek wychowawczy, jeżeli pozostawała w zatrudnieniu bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego przez okres krótszy niż 6 miesięcy, nabywa prawo do dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie.

3. Do okresów, o których mowa w art. 10 ust. 1, wlicza się okresy, za które zostały wypłacone zasiłki wychowawcze z tytułu wychowywania tego samego dziecka, do dnia wejścia w życie ustawy.

4. Osoba otrzymująca, przed dniem wejścia w życie ustawy, zasiłek wychowawczy przyznany na podstawie orzeczenia lekarskiego o stanie zdrowia dziecka, nabywa prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, do dnia 31 grudnia 2004 r., jeżeli spełnia warunki określone w ustawie.

Art. 59a. Osoba otrzymująca, do dnia wejścia w życie ustawy, gwarantowany zasiłek okresowy na podstawie przepisów o pomocy społecznej nabywa prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 11. Do trzyletniego okresu, o którym mowa w art. 11 ust. 1, wlicza się okresy, za które został wypłacony gwarantowany zasiłek okresowy.

Art. 59b. Osoba otrzymująca dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych do dnia 31 sierpnia 2005 r. zachowuje do niego prawo, do zakończenia 3-letniego okresu jego pobierania, jeżeli spełnia dotychczasowe warunki.

Art. 60. ~~1. Osoba otrzymująca świadczenia z funduszu alimentacyjnego, która ukończyła 50 lat do dnia wejścia w życie ustawy, nabywa na swój wniosek prawo do dodatku, o którym mowa w art. 12, do czasu uzyskania prawa do emerytury lub renty albo prawa do zasiłku stałego wyrównawczego określonego w przepisach o pomocy społecznej, jeżeli dochód rodziny nie przekracza kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 1, i egzekucja ustalonych wyrokiem sądu rodzinnego alimentów jest bezskuteczna.~~

1. Osoba otrzymująca świadczenia na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, z późn. zm.^[1]), która ukończyła 50 lat do dnia wejścia w życie ustawy, nabywa na swój wniosek prawo do dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka do czasu uzyskania prawa do emerytury lub renty albo prawa do zasiłku stałego określonego w przepisach o pomocy społecznej, jeżeli dochód rodziny nie przekracza kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 1, i egzekucja ustalonych wyrokiem sądu rodzinnego alimentów jest bezskuteczna.

~~2. Osoba pozostająca w związku małżeńskim otrzymująca na dzieci do dnia wejścia w życie ustawy świadczenie z funduszu alimentacyjnego nabywa prawo do dodatku, o którym mowa w art. 12, przez okres jednego roku, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie.~~

2. Osoba pozostająca w związku małżeńskim otrzymująca na dzieci do dnia wejścia w życie ustawy świadczenie z funduszu alimentacyjnego nabywa prawo do dodatku, o którym mowa w art. 12, do dnia 31 sierpnia 2005 r., jeżeli spełnia warunki określone w ustawie.

Art. 61. W przypadku ustalania prawa do świadczeń rodzinnych na podstawie dochodu rodziny uzyskanego w roku kalendarzowym 2002 do dochodu rodziny wlicza się otrzymywaną rentę socjalną, przyznaną na podstawie przepisów o pomocy społecznej.

~~**Art. 62. 1.** Do czasu przejęcia przez organ właściwy zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych postępowanie w sprawie nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych zakończone prawomocną decyzją lub będące w toku prowadzi organ, który wydał tę decyzję lub wszczął postępowanie w sprawie nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, na podstawie dotychczasowych przepisów.~~

~~2. Do czasu przejęcia przez organ właściwy zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ustalone prawomocną decyzją są potrącane:~~

- ~~1) ze świadczeń rodzinnych;~~
- ~~2) z emerytury, renty, uposażenia rodzinnego lub renty rodzinnej, jeżeli prawo do świadczeń rodzinnych nie istnieje, pod warunkiem że świadczenia rodzinne były wypłacane łącznie z emeryturą, rentą, uposażeniem rodzinnym lub rentą rodzinną;~~
- ~~3) w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji.~~

~~3. Organ właściwy w przejętych sprawach dotyczących nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, a także w sprawach świadczeń rodzinnych ustalonych prawomocną decyzją lub będących w toku staje się stroną w zakresie postępowań egzekucyjnych i przed sądem, a także przejmuje zabezpieczenia wszelkich wierzytelności.~~

1. Do czasu przejęcia przez organ właściwy zadań w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych postępowanie w sprawie nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych zakończone ostateczną decyzją lub będące w toku prowadzi organ, który wydał tę decyzję lub wszczął postępowanie w sprawie nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, na podstawie dotychczasowych przepisów.

2. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, ustalone ostateczną decyzją są potrącane:

- 1) ze świadczeń rodzinnych przez podmioty realizujące świadczenia rodzinne;
- 2) z emerytury, renty, uposażenia rodzinnego lub renty rodzinnej przez podmioty realizujące te świadczenia, na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli prawo do świadczeń rodzinnych ustało lub nie istniało, pod warunkiem, że świadczenia rodzinne, zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze były wypłacane łącznie z emeryturą, rentą, uposażeniem rodzinnym lub rentą rodzinną;
- 3) w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Organ właściwy w przejętych sprawach dotyczących nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, a także w sprawach świadczeń rodzinnych

ustalonych ostateczną decyzją lub będących w toku staje się stroną w zakresie postępowań egzekucyjnych i przed sądem, a także przejmuje zabezpieczenia wszelkich wierzytelności.

4. Organ właściwy prowadzi postępowanie w sprawie nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych na podstawie ustawy.

Art. 63. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy fundusz alimentacyjny, zwany dalej "funduszem", przechodzi w stan likwidacji.

2. Z dniem wejścia w życie ustawy aktywa i pasywa funduszu stają się aktywami i pasywami Skarbu Państwa.

3. Likwidatorem funduszu jest Prezes Zakładu w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

4. Likwidator może upoważnić innych pracowników Zakładu do wykonywania określonych czynności związanych z likwidacją funduszu.

Art. 64. 1. Niezwłocznie po rozpoczęciu likwidacji likwidator powinien powiadomić bank obsługujący fundusz o rozpoczęciu likwidacji funduszu.

2. Likwidator prowadzi bieżące sprawy, ściąga wierzytelności i wykonuje zobowiązania likwidowanego funduszu oraz reprezentuje w tych sprawach Skarb Państwa.

3. Likwidację funduszu likwidator prowadzi na podstawie planu finansowego likwidacji, obejmującego źródła przychodów i przewidywanych wydatków w okresie likwidacji, w tym zaspokojenia zobowiązań funduszu, w ramach środków istniejących po rozpoczęciu likwidacji.

4. Plan likwidacji funduszu, o którym mowa w ust. 3, likwidator przedstawia do zaopiniowania ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

5. Likwidator sporządza sprawozdania budżetowe, do sporządzania których przed dniem likwidacji funduszu był zobowiązany Prezes Zakładu.

Art. 65. Sprawy o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało do dnia wejścia w życie ustawy, podlegają rozpatrzeniu na zasadach i w trybie określonych w dotychczasowych przepisach.

Art. 66. 1. Osoba, która bezpodstawnie pobrała świadczenia z funduszu, jest obowiązana do ich zwrotu.

2. Sprawy o bezpodstawnie pobrane świadczenia z funduszu alimentacyjnego podlegają rozpatrzeniu i dochodzeniu na zasadach i w trybie określonych w dotychczasowych przepisach.

3. Egzekucję z tytułu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia. Organ egzekucyjny przekazuje likwidatorowi kwoty ściągnięte od osoby, która bezpodstawnie pobrała świadczenia z funduszu. Wniosek o umorzenie lub zawieszenie egzekucji wymaga zgody likwidatora.

~~**Art. 67.** Egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia. Organ egzekucyjny przekazuje likwidatorowi kwoty ściągnięte od osoby zobowiązanej do alimentacji, pozostałe po zaspokojeniu bieżących alimentów. Wniosek o umorzenie lub zawieszenie egzekucji wymaga zgody likwidatora.~~

Art. 67. Egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu aż do ich zaspokojenia. Organ egzekucyjny przekazuje likwidatorowi kwoty ściągnięte od osoby zobowiązanej do alimentacji, pozostałe po zaspokojeniu alimentów i należności z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej. Wniosek o umorzenie lub zawieszenie egzekucji wymaga zgody likwidatora.

~~**Art. 68.** 1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby~~

~~zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.~~

~~2. Likwidator, za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.~~

Art. 68. 1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

2. Likwidator, za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

3. Od decyzji likwidatora, w sprawach określonych w ust. 1, przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych.

4. Odwołanie, o którym mowa w ust. 3, wnosi się na piśmie do jednostki organizacyjnej Zakładu wskazanej w decyzji. Jeżeli odwołanie nie zostało uwzględnione podlega przekazaniu niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia, do sądu wraz z uzasadnieniem.

~~**Art. 69.** 1. Środki pozostałe po zlikwidowanym funduszu podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa.~~

~~1. Środki uzyskiwane w wyniku likwidacji Funduszu są przekazywane na dochody budżetu państwa po zakończeniu każdego roku budżetowego do dnia 31 marca.~~

~~2. Po zakończeniu likwidacji likwidator sporządza sprawozdanie końcowe z zakończenia likwidacji, podlegające zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.~~

Art. 70. Postępowania karne o przestępstwa określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego wszczęte z urzędu przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczą się dalej w tym samym trybie.

Art. 70a. 1. Osobie otrzymującej dodatek, o którym mowa w art. 12, która do dnia 30 kwietnia 2004 r. pobierała świadczenia z funduszu alimentacyjnego, ustala się w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 grudnia 2004 r. prawo do tego dodatku w wysokości 70 % przysługującego w kwietniu 2004 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dodatek nie może być niższy niż 170 zł na dziecko albo 250 zł na dziecko, o którym mowa w art. 12 ust. 4.

2. Osoba, która do dnia wejścia w życie ustawy otrzymywała świadczenie z funduszu alimentacyjnego i po dniu 1 maja 2004 r. nie otrzymywała dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka, nabywa w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 31 grudnia 2004 r., na wniosek, prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka w wysokości 70 % świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego w kwietniu 2004 r., jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 612 zł i rodzina spełnia pozostałe warunki określone w ustawie.

3. Dodatek, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może być wyższy niż 300 zł na dziecko.

4. Osobie, o której mowa w ust. 1, wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka ustala się z uwzględnieniem wypłaconych po dniu 1 maja 2004 r. dodatków, o których mowa w art. 12. Wysokość dodatku ustala się z urzędu, po

dołączeniu zaświadczenia o wysokości przysługującego w kwietniu 2004 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

5. Zmiana decyzji w sprawie wysokości dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka w przypadku osób, o których mowa w ust. 1, nie wymaga zgody strony.

Rozdział 10

Przepisy uchylające i przepisy o wejściu w życie

Art. 71. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, z późn. zm.¹⁹⁾);
- 2) ustawa z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651, z późn. zm.²⁰⁾).

Art. 72. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 2004 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 36 i 40, które wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2003 r.;
- ~~2) art. 6 ust. 2, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2005 r.~~
- 2) art. 6 ust. 2, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2006 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 104, poz. 1104 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 125, poz. 1363 i 1369 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 141, poz. 1183, Nr 169, poz. 1384, Nr 172, poz. 1412 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302 i Nr 202, poz. 1958.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387 oraz z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60,

poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323 i Nr 199, poz. 1939.

- 5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1090, Nr 141, poz. 1178, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1679 i Nr 216, poz. 1824 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 193, poz. 1884 i Nr 217, poz. 2124.
- 6) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 90, poz. 1000, z 2001 r. Nr 154, poz. 1791, z 2002 r. Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 759.
- 7) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238, z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973, Nr 111, poz. 1194, Nr 122, poz. 1349 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 44, poz. 389, Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1304 i Nr 203, poz. 1966.
- 8) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844 i Nr 223, poz. 2217.
- 9) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 1999 r. Nr 60, poz. 636, z 2000 r. Nr 45, poz. 531, z 2001 r. Nr 73, poz. 764, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391.
- 10) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1608, Nr 202, poz. 1956, Nr 222, poz. 2201 i Nr 223, poz. 2217.
- 11) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 60, poz. 636 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 104, poz. 1104, z 2001 r. Nr 122, poz. 1349, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1791, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 181, poz. 1515 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 759, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268 i Nr 202, poz. 1956.
- 12) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 142, poz. 1380, Nr 166, poz. 1608, Nr 203, poz. 1966, Nr 210, poz. 2036 i 2037 i Nr 223, poz. 2217.
- 13) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 oraz z 2003 r. Nr 111, poz. 1061 i Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750 i Nr 199, poz. 1935.
- 14) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368 i Nr 130, poz. 1452, z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387 oraz z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 137, poz. 1302 i Nr 170, poz. 1660.

- ¹⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287, Nr 169, poz. 1387, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 65, poz. 595, Nr 135, poz. 1268, Nr 149, poz. 1450, Nr 166, poz. 1609, Nr 170, poz. 1651, Nr 190, poz. 1864, Nr 210, poz. 2037 i Nr 223, poz. 2217.
- ¹⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz. 968, Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 199, poz. 1673, Nr 200, poz. 1679, Nr 240, poz. 2054 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 498, Nr 135, poz. 1268, Nr 166, poz. 1609, Nr 203, poz. 1966 i Nr 210, poz. 2037.
- ¹⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 73, poz. 660, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 166, poz. 1609, Nr 190, poz. 1864, Nr 202, poz. 1956, Nr 210, poz. 2037 i Nr 223, poz. 2217.
- ¹⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844 i Nr 223, poz. 2217.
- ¹⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 90, poz. 1000, z 2001 r. Nr 154, poz. 1791, z 2002 r. Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 759 i Nr 228, poz. 2255.
- ²⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 60, poz. 636 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 104, poz. 1104, z 2001 r. Nr 122, poz. 1349, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1791, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 181, poz. 1515 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 759, Nr 128, poz. 1176, Nr 135, poz. 1268, Nr 202, poz. 1956 i Nr 228, poz. 2255.